

Plastične kese

Polietilen je od 1950. godine u masovnoj upotrebi. Glavni problem nastaje sa ključnim proizvodom od polietilena, a to je plastična kesa.

Plastična kesa je simbol potrošačke kulture koja iza sebe ostavlja gomile otpada.

Polietilenske kese su jako štetne za životnu sredinu jer se ne razgrađuju u prirodi, a njihova reciklaža je skupa i teško izvodljiva. Budući da su lagane i male, plastične kese često ne završe u đubretu već u prirodi gde njihovo razgrađivanje traje stotinama godina.

Procenjuje se da kesu koristimo samo dvadesetak minuta, a njoj je potrebno 400-1000 godina da se razgradi. Ako se uzme u obzir i činjenica da se u Srbiji dnevno upotrebi i baci oko 7 miliona plastičnih kesa, a u svetu dva miliona svakog minuta, lako se dolazi do zaključka da imamo problem.

Plastične kese zaista izgledaju bezazleno, ali su veoma opasne po životnu sredinu. Lagane su pa ih vetar lako raznosi na velike udaljenosti i ima ih sve više i više. U prirodi ostaju stotinama godina, cepkajući se na sitne komade, ali nikad ne nestaju u potpunosti.

Pod uticajem UV zraka plastika se raspada na sve manje i manje komadiće i većina plastike u okeanima su čestice manje od 5 mm i lakše od 1 g i one čine 'plastičnu supu' koja pluta na dubini do 100 m. Plutajuće plastične čestice privlače perzistentne organske zagađivače (POPs) iz okolne vode i ostaju blizu površine gde ih morske životinje mogu progutati i uneti u lanac ishrane.

Osim toga, bar 100.000 životinja (među njima i domaćih) godišnje umre od gušenja plastičnim kesama, jer ih greškom uzmu kao hranu, a mnoge od njih se upetljaju u kese i ne mogu da se oslobode.

Plastične kese prave velike probleme i u nerazvijenim područjima, gde su čest uzročnik začepljenja kanalizacije i posledično izbijanja zaraza.

Mnoge zemlje se protiv plastičnih kesa bore raznim taksama. Najstarija taksa na kese iz 1993. godine potiče iz Danske, a rezultat je bio 60% manje korišćenje plastičnih kesa, dok je Irska taksom od 22 evrocenta uspeła da smanji njihovu upotrebu za 90%. Postoje i zemlje koje su zbog loše implementacije ovakvih mera ostale bez većih rezultata.

U EU se u proseku troši oko 200 kesa godišnje po stanovniku. Zakonom iz 2015. godine članicama se nalaže da progresivno smanjuju korišćenje plastičnih kesa na 90 po stanovniku do 2019. a zatim na 40 kesa do 2025. godine. Neke zemlje su već dostigle ove ciljeve, a neke će morati baš da se potrudu.

Nakon usvajanja ovog propisa, ostala je neizvesna budućnost biorazgradivih plastičnih kesa.

Oni koji podržavaju biorazgradive kese kažu da one predstavljaju održivu alternativu dok protivnici tvrde da se plastika zapravo ne razgrađuje nego pretvara u otrovne mikro čestice. Evropska komisija bi trebalo da ispita uticaj biorazgradive plastike na životnu sredinu i da u toku ove godine odluči kako će se taj materijal tretirati.

U Srbiji se koriste plastične kese bez aditiva (obične polietilenske kese) i kese sa aditivima (to su kese kojima je u procesu proizvodnje dodat aditiv za oksidacionu razgradnju i biorazgradnju). Prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine od 2010. godine, kada je uvedena taksa koja je za nerazgradive kese 10 puta veća, njihova proizvodnja se smanjila za 2-3 puta.

Najbolje rešenje je svakako ono koje će doprineti da imamo što više kesa koje će se upotrebljavati više puta i da te kese budu biorazgradive.

Pronalaženje odgovarajuće zamene za plastičnu kesu koja bi bila opravdana sa ekonomskog i ekološkog aspekta nije lak zadatak. Recimo, papirne kese ne predstavljaju problem kao otpad ali njihova proizvodnja zahteva više sirovina, energije i izaziva veće zagađenje u procesu proizvodnje.

Dok se ne pronađe adekvatna i za sve prihvatljiva zamena, u naporu da se smanji upotreba plastičnih kesa, njihova cena će imati presudnu ulogu u odluci – uzeti ili ne uzeti kesu.

Svako od nas može dati svoj doprinos rešavanju ovog problema nošenjem platnenog cegera. Nekada je to bio neizostavni deo sadržaja svake ženske tašne, a danas može postati i modni detalj. Možete ga, uz malo veštine i sami napraviti od stare garderobe i time duplirati svoj pozitivan uticaj, a možete ga i dobiti u promotivnim kampanjama raznih brendova.

Kada nosite ceger, nemojte na njega zaboraviti i nemojte odustati od njega zato što kasirka već otvara kese i počinje da pakuje namirnice (ona samo radi svoj posao), već joj recite: “Ne treba mi kesa, hvala! Imam svoj ceger!”